

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VII. (a) Idem Ferrariensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

NOTÆ.

1. (a) **U**Rbanus III.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 5. bi additur pars capituli litterarum, ut cognoscatur, in presenti referri partem textus in cap. 3. de conjug. leprof. cujus tertia pars extat in cap. de uxore, de sepulturis.

COMMENTARIUM.

2. **I**Nter catholicum & hæreticum non licet contrahitur matrimonium, cap. cave 9. 28. quest. 1. Synodus Laodic. can. 31. ibi: *Non oportet cum omni hæretico matrimonium contrahere.* Agathense cap. 67. Carthag. 3. can. 11. Synodus 6. in Trullo can. 53. Concil. Chalcedon. can. 13. Solorzanus tom. 1. de jure Indiar. lib. 3. cap. 5. n. 17. Suarez contra Reg. Angliæ, lib. 3. cap. 4. n. 9. Transiera de polyg. q. 17. Araujo disput. 11. q. morali, per totam. Serrarius in opusc. de matrim. cathol. cum hæret. cap. 1. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 72. Basilius in append. ad lib. de matrim. cap. 1. Gutierrez eod. tract. cap. 104. probavi latè in can. 18. Concil. Illiber. Et si postquam orthodoxi matrimonium celebraverint, alter eorum in hæresim prolatur, matrimonium dissolvitur, cap. non solum, cap. idololatris 28. quest. 1. cap. final. de convers. conjug. probavi supra in cap. porro, vel judicio Ecclesiæ; si postea respiscat hæreticus, Ecclesiæque reconcilietur, utrum innocens teneatur eum recipere, redintegrandumque sit matrimonium? Et Urbanus III. in presenti, Cælestinus in cap. 1. de convers. infidel. censuerunt, judicio Ecclesiæ matrimonium ob hæresim separatum, non esse redintegrandum; secus verò si propriâ auctoritate conjux disces-

rit, qui tenetur recipere reconciliatum. Innocentius III. in cap. sequenti, decisâ quæstione, quando liceat conjugi Catholico ad secundas nuptias transire, alio in infidelitate relicto, aut renuente cohabitare sine contumelia Creatoris, in calce textus ait: *Per hanc etiam responsionem illa solvitur quæstio, quâ queritur, utrum ad eum, qui vel ab hæresi, vel infidelitate revertitur, is qui permansit in fide, redire cogatur.* Sed ego clariorem sententiam optabam, cum tantum Pontifex egisset de divortio quoad vinculum, non verò quoad thorum. Gregorius IX. in cap. final. de convers. conjug. expressè docet, licere conjugi innocenti invito hæretico, etiam post reconciliationem religionem ingredi. Pro quorum jurium conciliatione varia adduxerunt Abulensis in cap. 19. Matthei, q. 70. Castro de justa hæret. puni. lib. 2. c. 7. columna 3. Covarr. in 4. 2. p. c. 7. §. 5. n. 5. Dartis ad 28. q. 1. Barbola in rubric. solus. matrim. p. 2. n. 21. & 22. Hurtado de resid. tom. 2. resol. 5. per tot. Gutierrez lib. 2. canonic. q. 17. n. 37. ex quorum sententia dicendum est, conjugi innocenti propriâ auctoritate discedenti licere ad religionem transire, ob specialem religionis favorem, d. c. final. de convers. conjug. Si autem velit in sæculo remanere, etiam conjuge reconciliato, non est audiendus, immò tenetur recipere reconciliatum, cum divortium hoc non sit perpetuum, ut in casu adulterii carnalis; sed temporale, donec revertatur hæreticus ad fidem, quam negavit. Sed si auctoritate Ecclesiæ divortium factum est ob hæresim alterius ex conjugibus, etiam post ejus reconciliationem non tenetur innocens illum accipere, ut latè probant Hurtado supra, sub resol. 2. alter Hurtado de fide, disp. 76. sect. 6. sub sect. 5. n. 101. quia Ecclesiæ in pœnam tam immanis delicti potuit divortium perpetuum statuere, ut ipse probat. Quo modo accipiendus est Urbanus in presenti, & Alfonso noster in l. 2. tit. 10. part. 4. Et licet regulariter divortium fiat ob hæresim, non assignatâ pœnâ perpetui divortii, verius est teneri innocens recipere reconciliatum, ut docent Glof. finalis in c. quanto, hoc titul. & in cap. final. de convers. conjug. Julius Clarus verbo Hæresis, n. 5. Sotus in 4. distinct. 39. q. unis. & ex D. Thoma, & aliis Bellarmin. lib. 1. de matrim. c. 14. Christineus tomo 1. decis. 330. Matienzo in princip. tit. 10. lib. 5. recapit. et si contrarium teneat Simanchas de Catholic. tit. 40. num. 16. Thomas Delbene p. 1. de officio Inquisit. dubitat. 153. sect. 5.

CAPUT VII.

(a) Idem Ferrariensi Episcopo.

Quanto magis novimus te in canonico jure peritum, tanto fr. amplius in Domino commendamus, quod in dubiis quæstionum articulis ad Ap. Sed. recurris, quæ disponente Domino cunctorum fidelium mater est, & magistra, ut opinio, quam in eis quondam habueras, dum alios canonici juris peritiam edoceres, vel corrigatur per Sed. Ap. vel probetur. Sanè tua nobis fraternitas suis litteris intimavit, quod altero conjugum ad hæresim transeunte, qui relinquitur, ad secunda vota transire desiderat, & filios procreare; quod utrum possit fieri de jure, per easdem litteras nos duxisti consulendos. Nos igitur consultationi tuæ de fratrum nostrorum consilio respondentes, distinguimus, licet (b) quidam prædecessores nostri sensisse aliter videantur, an ex duobus infidelibus alter ad fidem catholicam (c) convertatur; vel ex duobus fidelibus alter labatur in hæresim, vel decidat in Gentilitatis errorem: si enim alter infide-

infidelium conjugum ad fidem catholicam convertatur, altero vel nullo modo, vel saltem sine blasphemia divini nominis, vel ut eum pertrahat ad (d) mortale peccatum, ei cohabitare volente, qui relinquitur, ad secunda, si voluerit, vota transibit; & in hoc casu intelligimus quod ait Apostolus, si infidelis discedit, discedat: frater enim vel soror non est servituti subjectus in hujusmodi: & canonem etiam, in quo dicitur, quod contumelia Creatoris solvit jus matrimonii circa eum, qui relinquitur. Si vero alter fidelium conjugum, vel labatur in hæresim, vel transeat ad Gentilitatis errorem, non credimus, quod in hoc casu is, qui relinquitur, vivente altero possit ad secundas nuptias (e) convolare, licet in hoc casu major appareat contumelia Creatoris: nam etsi matrimonium sit verum quod inter infideles existat, non est tamen ratum: inter fideles autem verum quidem, & ratum existit; quia sacramentum fidei, quod semel admissum nunquam amittitur, ratum efficit conjugii sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret. Nec obstat, quod à quibusdam forsan objicitur, quod fidelis relictus non debeat jure suo sine culpa privari, cum in multis casibus hoc contingat, ut si alter conjugum incidatur. Per hanc responsionem quorundam malitiæ obviatur, qui in odium conjugum, vel quando sibi invicem displicerent, si eas possent in tali casu dimittere, simularent hæresim, ubi ab ipsa nubentibus conjugibus resiliunt. Per hanc ipsam responsionem illa dissolvitur quæstio, quæ queritur, utrum ad eum, qui ab hæresi, vel infidelitate revertitur, is qui permansit in fide, redire cogatur. Datum Lateran. Cal. Maji.

NOTÆ.

1. (a) *Ferrariensis.* Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo, cap. 1. & in epistolis Innocentii editis à Sirleto, fol. 303. ex quo regestro ita restituo litteram hujus textus. De Ferrariensi diocesi egi in cap. 9. de constitut.
2. (b) *Quidam prædecessorum.* In hac sexta collectione legitur, prædecessor noster, & Glossa exponit Cælestinum III. in cap. 1. de convers. infidel. prout extat textus ille in secunda collectione. Cujac. in præfenti interpretatur Urbanum III. in cap. de illa, hoc titulo. Sed utraque sententia admitti potest, juxta præsentem litteram: non autem Cælestinus, & Urbanus ex Cathedra diffiniendo asseruerunt, catholicum ob hæresim conjugis non teneri cum eo cohabitare, immò cum alio nuptias celebrare posse; sed tantum ut DD. privati id asseruerunt, ut constat ex illis verbis Cælestini: *Non enim videtur nobis, quod si prior maritus redeat. Et Urbani in d. cap. de illa, ibi: Dicimus compellendum.* Unde eum tanquam Doctores privati id docuerint tempore, quo non erat ab Ecclesia diffinitum, propter hæresim non

fieri divortium quoad vinculum, non potest dici eos errasse, ut nimis audenter dixit Castro lib. 1. contra hæreses, cap. 4. & ita Innocentius ab eorum recessit sententia in præfenti, & diffinitum fuit per Trident. sess. 24. de matrim. can. 5. docuerunt, & ita contrarias has sententias Cælestini, Urbani, & Innocentii exposuerunt Canus lib. 6. de loc. cap. 8. ad 3. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontif. cap. 13. Suarez de leg. lib. 4. cap. 14. num. 11. Cæsar de Eccles. hierarch. disp. 11. §. 4. num. 11. Fragoso de regimine christ. reipub. 2. p. lib. 1. §. 3. num. 26. Barb. in præfenti, Franciscus Valens in concord. 2. p. sect. 4. fol. 136. Ant. Perez in pentateuch. fid. volum. 4. de Pontif. cap. 3. num. 81. Macedo de clav. Petri lib. 4. de matrim. cap. 2.

(c) *Convertatur.* Quem casum exposui in can. 10. Concil. Illiber. & explicat latè Balboa in cap. gaudemus, hoc titulo, 2. p. per tot.

(d) *Mortale peccatum.* Juxta tradita supra, in c. 2.

(e) *Convolvere.* Quia per hæresim non dissolvitur matrimonium quoad vinculum, cap. de illa, hoc tit. ubi probavi.

CAPUT VIII.

Idem (a) *Tiberiad. Episcopo.*

Gaudemus in Domino, & in potentia virtutis ipsius: & Patri luminum, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, uberes gratiarum exsolvimus actiones, quod sicut nobis tuis litteris intimasti, diebus istis novissimis, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat, ut da Christianam fidem venirent, multorum paganorum cordibus inspiravit: & quoniam uxores acceperant (b) in secundo, vel tertio, vel ulteriori gradu sibi conjunctas, utrum sic conjuncti debeant post conversionem suam insimul remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum Apostolicum postulasti. Super quo fraternitati tuæ taliter respondemus quod cum sacramentum conjugii apud fideles (c) & infideles existat, quemadmodum ostendit Apostolus dicens: *Si quis frater infidelem habet uxorem, & hæc consentit habitare cum eo, non illam dimittat:* & in præmissis gradibus à paganis quoad eos licitè sit contractum, qui constitutionibus canonicis non arctantur; quid enim ad nos, secundum eundem Apostolum, de iis qui foris sunt, judicare? in favorem præsertim Christianæ Religionis, & fidei, à cujus perceptione per uxores se deserit timentes, viri possent